

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 1.9.2022 r.
COM(2022) 434 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
w sprawie wykonania rozporządzenia (UE) 2021/821 ustanawiającego unijny system
kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów
podwójnego zastosowania

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie wykonania rozporządzenia (UE) 2021/821 ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania

1. WPROWADZENIE

Niniejsze sprawozdanie zawiera informacje na temat wdrażania unijnego systemu kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania w 2021 r., a także dane zagregowane za 2020 r. dotyczące kontroli wywozu. Zostało ono opracowane przez Komisję przy udziale państw członkowskich¹ uczestniczących w Grupie Koordynacyjnej ds. Produktów Podwójnego Zastosowania (DUCG). W 2021 r. przyjęto nowe rozporządzenie w sprawie kontroli, będące ważnym kamieniem milowym w rozwoju unijnej polityki kontroli wywozu².

Ponieważ zarówno kontrola wywozu, jak i monitorowanie BIZ stanowią narzędzia strategicznej kontroli handlu i inwestycji służące zapewnieniu bezpieczeństwa w Unii Europejskiej, niniejsze sprawozdanie zostaje przyjęte razem z rocznym sprawozdaniem dotyczącym monitorowania BIZ.

Sprawozdanie obejmuje działalność w 2021 r. i w związku z tym nie obejmuje aspektów kontroli wywozu, na które wpływ miała rosyjska agresja na Ukrainę, ani środków w formie ograniczeń wywozowych podjętych w odpowiedzi na tę agresję. Wskutek tych wydarzeń kwestia dostępu Rosji i Białorusi do technologii podwójnego zastosowania nabrała znaczenia politycznego, aczkolwiek w kontekście stosowania przez Unię Europejską sankcji, w tym zakazów i ograniczeń wywozowych.

2. ROZWÓJ POLITYKI I RAM PRAWNYCH

2.1. Polityka kontroli wywozu

2.1.1. Modernizacja unijnego systemu kontroli wywozu – nowe rozporządzenie w sprawie kontroli wywozu

Po przyjęciu nowego rozporządzenia w sprawie kontroli wywozu 19 maja 2021 r. i jego wejściu w życie 9 września 2021 r. Komisja i państwa członkowskie rozpoczęły jego skuteczne wdrażanie³ w wielu nowych obszarach – np. przejrzystości, egzekwowania przepisów, budowania zdolności. DUCG odegrała ważną rolę, jak opisano w rozdziale 3 poniżej, a także rozszerzyła „infrastrukturę instytucjonalną” unijnej kontroli wywozu dzięki utworzeniu szeregu grup ekspertów mających na celu opracowanie nowych polityk, wytycznych, procedur itp. W załączniku do niniejszego rozporządzenia określono poszczególne obszary prac i związane z nimi orientacyjne ramy czasowe.

¹ Niektóre właściwe organy państw członkowskich również podają do powszechnej wiadomości sprawozdania dotyczące handlu produktami podwójnego zastosowania.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiające unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania (wersja przekształcona) – (Dz.U. L 206 z 11.6.2021, s. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj?locale=pl>.

³ Poprzednie sprawozdanie roczne zawiera opis kluczowych elementów nowego rozporządzenia (sekcja 2.1.1. „Modernizacja prawodawstwa”).

2.1.2 Konsultacje i działania informacyjne

W 2021 r., Komisja przeprowadziła serię ukierunkowanych konsultacji z zainteresowanymi stronami z branży i społeczeństwa obywatelskiego⁴, w tym na temat priorytetów nowo ustanowionej Rady UE–USA ds. Handlu i Technologii – zob. sekcja 2.1.3. Ponadto 8 grudnia 2021 r. Komisja zorganizowała we współpracy ze słoweńską prezydencją w Radzie Unii Europejskiej coroczne Forum Kontroli Wywozu. Dało to możliwość wymiany poglądów na temat wdrażania unijnego systemu kontroli wywozu oraz zmodernizowanego unijnego systemu kontroli wywozu z ponad 800 zainteresowanymi stronami z branży i społeczeństwa obywatelskiego⁵.

2.1.3 Współpraca z państwami trzecimi

W czerwcu 2021 r. UE i USA powołały Radę ds. Handlu i Technologii, która po raz pierwszy spotkała się w Pittsburghu 29 września 2021 r., i uzgodniły ambitne wspólne oświadczenie obejmujące m.in. współpracę w zakresie kontroli wywozu⁶. Jedną z dziesięciu grup roboczych zajmuje się kontrolą wywozu, udzielaniem informacji i pracą nad takimi kwestiami, jak zmiany legislacyjne i regulacyjne, oceny ryzyka i dobre praktyki w zakresie udzielania zezwoleń, a także podejścia do przestrzegania i egzekwowania przepisów przez przemysł. Ponadto ta grupa robocza ma za zadanie promować zbieżne podejścia do kontroli w odniesieniu do wrażliwych technologii podwójnego zastosowania, a także prowadzić wspólne działania informacyjne skierowane do przemysłu w zakresie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

Rada UE–USA ds. Handlu i Technologii ma na celu zapewnienie większej koordynacji w podejściach do kwestii związanych z handlem i technologiami, tak aby w różnych obszarach prac podejmowano podejście całościowe. W tym kontekście kontrola wywozu ma również wpływ na aspekty innych grup, takich jak te zajmujące się bezpiecznymi łańcuchami dostaw, a w szczególności półprzewodników, lub kontrolą inwestycji zagranicznych.

Ogólnie rzecz biorąc, UE i USA uzgodniły w Pittsburghu, że zacieśnią współpracę w następujących obszarach:

- konsultacje techniczne dotyczące bieżących i nadchodzących zmian legislacyjnych i regulacyjnych, w tym regularne dostosowywanie wykazów kontrolnych i szczególnych wyjątków od zezwoleń/generalnych zezwoleń na wywóz, opracowywanie wytycznych;
- konsultacje techniczne i opracowanie zbieżnych podejść do kontroli wrażliwych technologii podwójnego zastosowania oraz wymiana informacji na temat ryzyka związanego z wywozem lub transferem technologii wrażliwych do miejsc przeznaczenia i podmiotów budzących obawy;
- konsultacje techniczne na temat podejść do przestrzegania i egzekwowania przepisów oraz działań w tym zakresie;
- wspomaganie państw trzecich w budowaniu zdolności w celu wypracowania przez nie ram prawnych, a także wspierania ich zdolności do wdrażania i egzekwowania kontroli oraz

⁴ Jest to również część naszego „partnerstwa z sektorem prywatnym”, które stanowi kluczowy element modernizacji unijnego systemu kontroli wywozu.

⁵ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159949.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_4951

- w stosownych przypadkach konsultacje techniczne dotyczące współpracy wielostronnej i międzynarodowej, w tym w odniesieniu do wielostronnych reżimów kontroli eksportu.

Grupa robocza ds. kontroli wywozu w Radzie UE–USA ds. Handlu i Technologii aktywnie współpracowała z zainteresowanymi stronami w celu przygotowania swoich prac. 27 października 2021 r. odbyło się wspólne spotkanie zainteresowanych stron⁷, na którym ponad 200 przedstawicieli przemysłu, społeczeństwa obywatelskiego i ekspertów akademickich omówiło swoje priorytety, a następnie w grudniu 2021 r. i styczniu 2022 r. przeprowadzono konsultacje społeczne, równoległe z konsultacjami w USA⁸.

26 października 2021 r. Komisja zorganizowała dialog dotyczący kontroli wywozu z sześcioma partnerami z Bałkanów Zachodnich⁹, aby wesprzeć ich działania na rzecz ujednolicenia przepisów ze wspólnotowym dorobkiem prawnym, w tym z unijnymi przepisami dotyczącymi kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. UE potwierdziła swoją gotowość do dalszego wspierania procesu dostosowywania do unijnego systemu kontroli wywozu i zaproponowała, że udostępni krajom Bałkanów Zachodnich na ich wniosek unijne elektroniczne narzędzie do wydawania zezwoleń.

2.2. Zmiany na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/821

2.2.1. Aktualizacja wykazu kontrolnego UE

Wykaz kontrolny UE w załączniku I do rozporządzenia zasadniczo zawiera wykaz produktów podwójnego zastosowania, w tym oprogramowania i technologii, które powinny podlegać kontroli ze względu na to, że mogą być stosowane zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych. Jest on regularnie aktualizowany w celu odzwierciedlenia zmian w wielostronnych reżimach kontroli eksportu. W 2021 r. wykaz ten zmieniono raz¹⁰, w celu uwzględnienia decyzji uzgodnionych w okresie od marca do grudnia 2020 r. w kontekście tych reżimów (w szczególności w ramach porozumienia z Wassenaar i Grupy Australijskiej).

Zmiany w wykazie kontrolnym UE w 2021 r.

Zmiany te dotyczyły w szczególności kontroli komór biohermetycznych, izolatorów lub komór bezpieczeństwa biologicznego (pozycja 2B352.f.2 uwaga 2) i miały na celu uwzględnienie wszelkich izolatorów posiadających wszystkie cechy wymienione w opisie produktu, niezależnie od ich przeznaczenia i oznaczenia. W wykazie kontrolnym UE z 2021 r. wprowadzono również zmianę w definicji „nadstopów” w celu określenia wytrzymałości na rozciąganie takich materiałów.

Uaktualniony i ujednolicony unijny wykaz kontrolny zaczął obowiązywać z dniem 7 stycznia 2022 r., co pozwoliło UE na wypełnienie międzynarodowych zobowiązań. Komisja opublikowała wytyczne zawierające przegląd wszystkich zmian wprowadzonych do unijnego wykazu produktów podwójnego zastosowania podlegających kontroli z 2021 r. w podsumowaniu¹¹.

⁷ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/december/tradoc_159950.pdf

⁸ <https://futurium.ec.europa.eu/en/EU-US-TTC/wg7/documents/summary-public-feedback-consultation-working-group-7>

⁹ Z Albanii, Bośni i Hercegowiną, Czarnogorą, Kosowem*, Macedonią Północną i Serbią.

¹⁰ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2022/1 z dnia 20 października 2021 r. (Dz.U. L 3 z 6.1.2022, s. 1).

¹¹ Podsumowanie to jest dostępne pod adresem:

https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159903.pdf

2.3. Krajowe środki wykonawcze i egzekucyjne

2.3.1. Środki wykonawcze

Rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Przewidziano w nim jednak, że państwa członkowskie powinny przedsięwziąć konkretne środki w celu wprowadzenia w życie konkretnych przepisów, np. dotyczących tego, czy w przypadku niektórych produktów podwójnego zastosowania musi być wymagane zezwolenie, jeżeli eksporter podejrzewa, że produkty te zostaną wykorzystane w sposób niedozwolony przez rozporządzenie. Zawarto w nim wymóg, aby informacje dotyczące tych środków krajowych były publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. W związku z tym 8 lutego 2021 r. Komisja opublikowała notę informacyjną¹² zawierającą opis środków przedsięwziętych przez państwa członkowskie, dotyczących m.in. rozszerzenia kontroli pośrednictwa i tranzytu, rozszerzenia kontroli na produkty niewymienione w wykazie ze względów bezpieczeństwa publicznego oraz ze względu na prawa człowieka, wprowadzenia krajowych generalnych zezwoleń na wywóz oraz stosowania kontroli transferów wewnątrzunijnych w przypadku produktów niewymienionych w wykazie. W nocy tej zobrazowano działania UE zmierzające do zapewnienia przejrzystości mających zastosowanie przepisów oraz starania na rzecz wspierania spójnego i skutecznego wdrażania kontroli przez eksporterów w całej UE.

2.3.2. Środki egzekucyjne

Komisja nie została poinformowana o żadnych nowych wydarzeniach w 2021 r. Wykaz krajowych środków egzekucyjnych opublikowany wraz z rocznym sprawozdaniem z kontroli wywozu za 2019 r.¹³ jest wciąż aktualny.

2.4 Wywóz z Irlandii Północnej

Wraz z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa z Unii 1 stycznia 2021 r. wywóz produktów podwójnego zastosowania z UE do Zjednoczonego Królestwa zaczął podlegać kontroli na mocy rozporządzenia, podobnie jak wywóz do każdego innego państwa trzeciego.

Szczególne ustalenia określono w Protokole w sprawie Irlandii Północnej (NI)¹⁴, który stanowi, że rozporządzenie ma zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa i w Zjednoczonym Królestwie w odniesieniu do Irlandii Północnej¹⁵, przy czym Zjednoczone Królestwo działa jako właściwy organ na mocy rozporządzenia w odniesieniu do wywozu z Irlandii Północnej do państw trzecich spoza UE. Komisja opracowała specjalne bezpieczne narzędzie elektroniczne, aby wspierać wymianę informacji z właściwym organem Zjednoczonego Królestwa odpowiedzialnym za stosowanie rozporządzenia w Irlandii Północnej i z tego kraju. Umożliwia ono temu organowi dostęp do informacji o odmowach dotyczących zasadniczo identycznych transakcji wydanych przez państwo członkowskie UE oraz prowadzenie dwustronnych konsultacji z państwem członkowskim wydającym decyzję, jak przewidziano w rozporządzeniu¹⁶.

¹² https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2022/februarT/tradoc_160037.pdf

¹³ [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2019\)562&lang=pl](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2019)562&lang=pl)

¹⁴ Dz.U. L 29 z 31.1.2020, s. 7 („umowa o wystąpieniu”).

¹⁵ Art. 5 ust. 4 protokołu NI i sekcja 47 załącznika 2 do tego protokołu.

¹⁶ DUCG zatwierdziła tę nową funkcję elektronicznego systemu rejestracji produktów podwójnego zastosowania (DUeS).

3. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KOORDYNACYJNEJ DS. PRODUKTÓW PODWÓJNEGO ZASTOSOWANIA

DUCG skupia ekspertów z Komisji i państw członkowskich, której zadaniem jest zbadanie wszelkich kwestii dotyczących stosowania kontroli wywozu¹⁷. Otrzymała ona sześć posiedzeń w 2021 r.

3.1. Konsultacje w sprawie kwestii dotyczących wdrażania – ogólna wymiana informacji

Komisja wraz z przedstawicielami państw członkowskich w DUCG prowadziła *ogólną wymianę informacji na temat kontroli wywozu*, w tym w celu wsparcia modernizacji legislacyjnej unijnego systemu kontroli wywozu.

Komisja koordynowała wymianę informacji dotyczących *krajowych środków wykonawczych* między państwami członkowskimi w DUCG i przy wsparciu DUCG przygotowała aktualizację noty informacyjnej dotyczącej środków krajowych¹⁸.

Wraz z wejściem w życie nowego rozporządzenia we wrześniu 2021 r. DUCG rozpoczęła prace nad jego wdrożeniem, wyrażając przy tym zgodę na regularną wymianę informacji. Na przykład Komisja wezwała państwa członkowskie w DUCG do rozpoczęcia rozważań nad nowymi przepisami rozporządzenia dotyczącymi wymogu publikacji środków krajowych i krajowych wykazów kontrolnych (art. 9 i 10).

Komisja, przy wsparciu DUCG, zgromadziła informacje na temat *danych dotyczących zezwoleń* w celu zapewnienia przeglądu wdrażania kontroli wywozu i zwiększenia przejrzystości informacji dostępnych dla ogółu społeczeństwa w zakresie unijnej kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania (do przygotowania niniejszego rocznego sprawozdania wykorzystano dane zagregowane dla UE z 2020 r.).

W 2020 r. DUCG przeprowadziła *techniczną wymianę informacji na temat stosowania kontroli technologii cybernetycznej*. Dane uzyskane od państw członkowskich wskazują na spadek liczby zezwoleń na wywóz tych technologii (zob. tabela 1), przy czym w 2020 r. wydano łącznie 39 zezwoleń na wymienione w wykazie produkty służące do cybernetycznej¹⁹. W tym samym okresie wydano 32 odmowy w odniesieniu do produktów służących do cybernetycznej.

¹⁷ Niniejsze sprawozdanie jest także wymagane na mocy rozporządzenia rocznym sprawozdaniem z działalności, badań i konsultacji DUCG.

¹⁸ Zaktualizowaną notę informacyjną opublikowano 8 lutego 2022 r., Dz.U. 2022/C66/27.

¹⁹ Urządzenia przechwytyjące telekomunikacji mobilnej, systemy nadzoru sieci IP, złośliwe oprogramowanie.

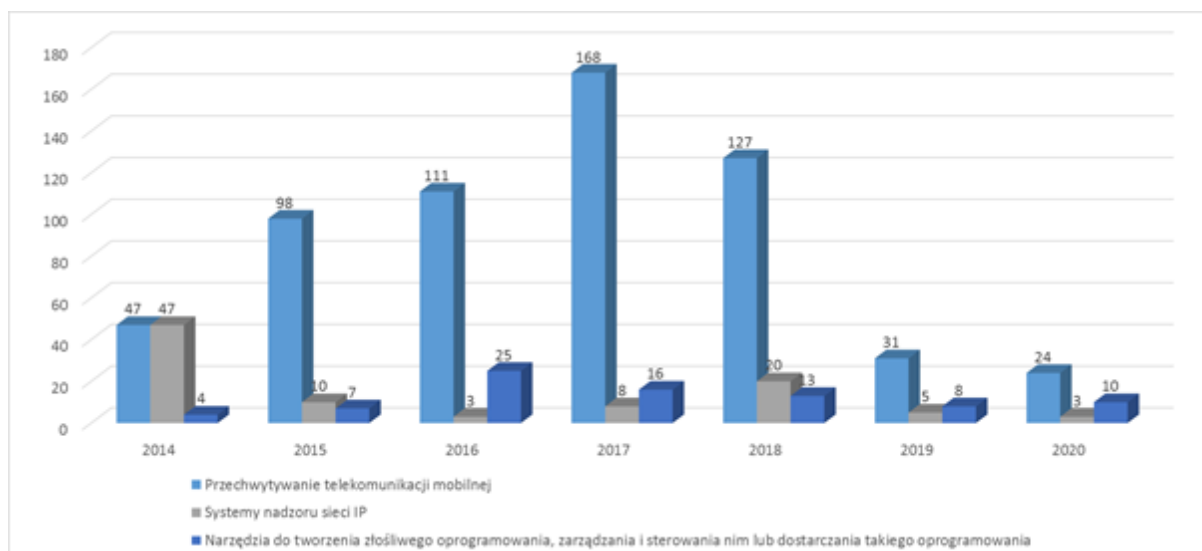

Tabela 1: Liczba indywidualnych zezwoleń na wymienione w wykazie produkty służące do cyberinwigilacji.

3.2. Techniczna wymiana informacji – kwestie dotyczące wdrażania

W ramach koordynacji ze strony Komisji DUCG podjęła inicjatywy mające na celu rozwiązanie niektórych problemów technicznych związanych z wdrożeniem i powołała specjalne grupy ekspertów w celu wdrożenia wymogów nowego rozporządzenia.

Właściwe organy państw członkowskich w DUCG zapewniły specjalistyczną wiedzę techniczną w celu wsparcia aktualizacji wykazu kontrolnego UE i uczestniczyły w dyskusjach na temat szeregu konkretnych kwestii związanych z wdrażaniem, takich jak konieczność usprawnienia wymiany informacji w ramach generalnych unijnych zezwoleń na wywóz (EUGEA) czy opracowanie mechanizmu konsultacji między właściwymi organami w zakresie informacji dotyczących eksporterów korzystających z globalnych zezwoleń.

W odniesieniu do grup ekspertów technicznych, których rola została uznana w nowym rozporządzeniu, reaktywowano grupę ekspertów ds. nadzoru nad technologiami (STEG) i zmieniono jej zakres zadań, tak aby odzwierciedlić nowe przepisy rozporządzenia. STEG umożliwia ekspertom z państw członkowskich wniesienie wkładu w rozwój unijnego systemu kontroli wywozu technologii cyberinwigilacji. Mandat STEG obejmuje wymianę informacji na temat ryzyka związanego z wywozem produktów służących do cyberinwigilacji oraz dyskusje techniczne na temat konkretnych produktów służących do cyberinwigilacji, a także opracowanie wytycznych dotyczących należytej staranności dla eksporterów. W 2021 r. eksperci podzielili się informacjami dotyczącymi niektórych produktów, takich jak centra monitoringu i rozwiązania w zakresie zatrzymywania danych (DRS), pojazdy służące do nadzoru oraz systemy telefonii internetowej (VoIP) – w ramach przeglądu technicznego potencjalnych technologii cyberinwigilacji.

Grupa ekspertów technicznych ds. opracowania wytycznych dotyczących badań naukowych z wykorzystaniem produktów podwójnego zastosowania (TEG-DUR) sfinalizowała unijne wytyczne dotyczące wewnętrznych programów przestrzegania przepisów w zakresie badań naukowych z wykorzystaniem produktów podwójnego zastosowania, które to wytyczne mają też zastosowanie do transferu technologii i wiedzy związanych z tymi badaniami. Wytyczne

te przyjęto jako zalecenie Komisji we wrześniu 2021 r.²⁰ Mają one pomóc naukowcom, kierownikom badań naukowych i pracownikom odpowiedzialnym za przestrzeganie przepisów na uniwersytetach i w organizacjach badawczych w identyfikacji, zarządzaniu i ograniczaniu ryzyka związanego ze współpracą z partnerami znajdującymi się poza UE (lub naukowcami spoza UE) w zakresie projektów badawczych, które w rzeczywistości mogą podlegać kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. Unijne wytyczne służą jako wspólne narzędzie odniesienia dla właściwych organów państw członkowskich przy opracowywaniu konkretnych programów informacyjnych oraz przy podejmowaniu decyzji w sprawie zezwoleń na wywóz produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku I do rozporządzenia. Wytyczne te nie są wiążące, a organizacje badawcze i naukowcy nadal odpowiadają za wypełnianie swoich obowiązków wynikających z rozporządzenia. Następnie DUCG rozpoczęła opracowywanie planu działań wspierających wdrażanie i monitorowanie wytycznych.

Uruchomiono nową grupę ekspertów technicznych ds. powstających technologii (ETEG) działającą jako specjalne forum wymiany informacji na temat zagrożeń związanych z wywozem powstających technologii i wyzwań związanych z kontrolą takiego wywozu. ETEG odbyła swoje pierwsze posiedzenie w październiku 2021 r.

Komisja przygotowała również – poparty przez DUCG – projekt statutu grupy ekspertów technicznych ds. gromadzenia i przejrzystości danych (TEG-Transparency) oraz warunków funkcjonowania mechanizmu koordynacji egzekwowania prawa, który będzie wspierał wymianę informacji i rozwój najlepszych praktyk wśród organów wydających zezwolenia i organów egzekwowania prawa w UE.

Ponadto DUCG przeprowadziła wstępne rozmowy dotyczące ustanowienia grupy ekspertów technicznych ds. budowania zdolności w celu wspierania regularnych szkoleń i wymiany wiedzy specjalistycznej w ramach unijnej społeczności użytkowników produktów podwójnego zastosowania.

3.3. Wytyczne UE w sprawie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania

Komisja przyjęła i opublikowała wytyczne w sprawie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania, o których mowa w sekcji 3.2 powyżej, 23 września 2021 r.²¹

W nowym rozporządzeniu wprowadzono przepisy dotyczące kontroli wywozu niewymienionych w wykazie produktów służących do cyberinwigilacji, którym mają towarzyszyć wytyczne dla eksporterów wspierające ich skuteczne wdrożenie. Kontrole te dotyczą ryzyka wykorzystania takich produktów do celów wewnętrznych represji lub poważnych naruszeń praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego. STEG pracuje nad przygotowaniem takich wytycznych, obejmujących m.in. środki należytej staranności służące ocenie ryzyka związanego z wywozem takich produktów do użytkowników końcowych i do konkretnych zastosowań końcowych.

²⁰ Zalecenie Komisji (UE) 2021/1700 z dnia 15 września 2021 r. w sprawie wewnętrznych programów przestrzegania przepisów w zakresie kontroli badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania.

²¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=uriserv:OJ.L_.2021.338.01.0001.01.POL

3.4. Narzędzia informatyczne do wymiany informacji między państwami członkowskimi i do elektronicznego wydawania zezwoleń

Komisja, wspierana przez DUCG, w dalszym ciągu pracowała nad rozwijaniem elektronicznego systemu rejestracji produktów podwójnego zastosowania (DUeS) jako głównego systemu informatycznego unijnej sieci kontroli wywozu. Platforma ta odgrywa kluczową rolę w skutecznym stosowaniu rozporządzenia, na przykład w odniesieniu do przekazywania informacji przewidzianego w art. 5.

Nowe funkcje opracowano w celu wsparcia wymiany informacji na temat odmów transferów wewnątrzunijnych oraz regularnych przeglądów i aktualizacji informacji na temat odmów przez właściwe organy.

Z uwagi na brexit w styczniu 2021 r. wprowadzono nową funkcję wspierającą wymianę informacji ze Zjednoczonym Królestwem na podstawie protokołu NI.

Po kilku latach przygotowań w 2021 r. rozpoczęto korzystanie z systemu zezwoleń elektronicznych dotyczących produktów podwójnego zastosowania eLicensing, który został wprowadzony w dwóch państwach członkowskich – na Łotwie i w Rumunii. System eLicensing umożliwia właściwym organom i eksporterom skuteczniejsze administrowanie kontrolami on-line i zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z kontrolami. Ma on na celu zastąpienie systemów off-line lub przestarzałych krajowych systemów elektronicznych, umożliwiając sprawniejszą wymianę informacji – w tym w zakresie przekazywania Komisji danych dotyczących wydawania zezwoleń – oraz stwarzając dalsze możliwości wymiany danych w całej UE. W 2021 r. kontynuowano prace nad rozbudową systemu eLicensing, włączając do projektu pilotażowego właściwe organy kolejnych państw (Włochy i belgijski Region Waloński rozpoczęły stosowanie systemu w 2022 r., a Słowenia ma zacząć z niego korzystać na początku 2023 r.). Poza UE, w ramach dialogu z krajami partnerskimi, Komisja bada możliwości udostępnienia narzędzia eLicensing partnerom, np. organowi krajowemu w Bośni i Hercegowinie, który wykazał zainteresowanie korzystaniem z tego narzędzia.

Projekt eLicensing rozwija się również w nowych kierunkach, aby zwiększyć skuteczność kontroli, na przykład przez połączenie systemu eLicensing z krajowymi systemami celnymi za pośrednictwem środowiska jednego okienka w dziedzinie cel. Dzięki temu wymiana informacji ponad granicami i z organami celnymi będzie znacznie łatwiejsza, co zmniejszy obciążenia regulacyjne dla podmiotów i umożliwi automatyczne zarządzanie liczbą zezwoleń. Odbывałoby się to za pośrednictwem platformy wymiany świadectw „CERTeX” zarządzanej przez DG TAXUD.

Na wniosek państw członkowskich, które korzystają już z systemów elektronicznego wydawania zezwoleń, Komisja zainicjowała nowy projekt „eLicensing bridge”, który ma umożliwić połączenie krajowych systemów wydawania zezwoleń z systemami celnymi.

3.5. Wdrażanie i egzekwowanie

Przy wsparciu DUCG Komisja nadzorowała wymianę informacji na temat wykonywania i egzekwowania kontroli. Według dostępnych danych unijna sieć kontroli wywozu – obejmująca personel właściwych wydających zezwolenia organów państw członkowskich i Komisji – składała się z ponad 345 pracowników. Jeśli chodzi o kwestię egzekwowania na poziomie krajowym, w 2020 r. odnotowano 78 przypadków naruszenia przepisów

dotyczących kontroli wywozu, natomiast krajowe organy ścigania nałożyły osiem kar administracyjnych i siedem sankcji karnych.

3.6. Budowanie zdolności

W 2021 r. Wspólne Centrum Badawcze Komisji, przy wsparciu DG Trade i DUCG, pomogło w przygotowaniu 14. wirtualnego seminarium technicznego JRC–NNSA dla organów wydających zezwolenia. Zostało ono zorganizowane przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji i Departament Energii Stanów Zjednoczonych. Odbyło się w formie kilku sesji od września do listopada 2021 r. Głównymi tematami seminarium były: cyberinwigilacja, kryptowaluty, łańcuch bloków i finansowanie proliferacji.

3.7. Przejrzystość i dialog z przemysłem i środowiskiem akademickim

Jak wspomniano w sekcji 2.1.2, Komisja – przy wsparciu DUCG – zorganizowała Forum Kontroli Wywozu w 2021 r. i przygotowała dokumentację pomagającą eksporterom we wdrożeniu rozporządzenia, w tym wytyczne w sprawie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania oraz „Podsumowanie kompleksowej noty o zmianach z 2020 r.”, w którym wyjaśniła zmiany wprowadzone w wykazie kontrolnym.

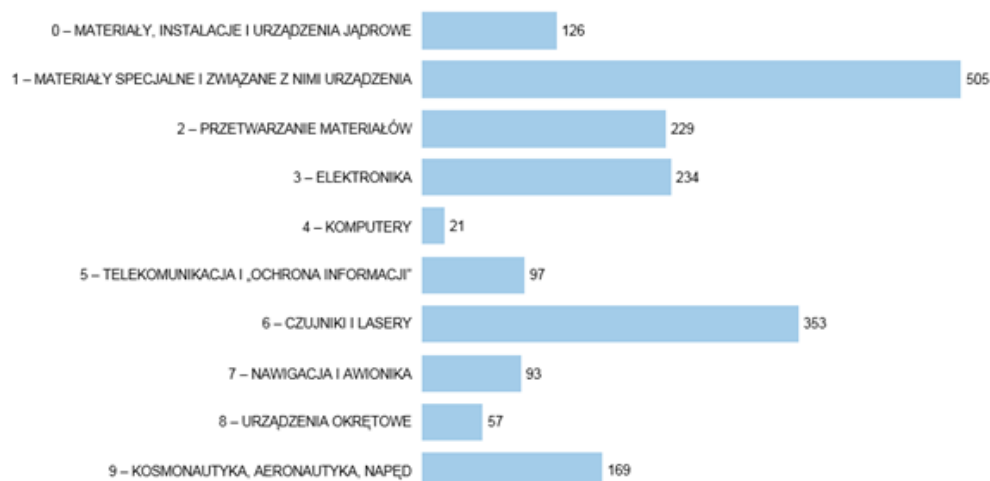
4. UNIJNE KONTROLE WYWOZU – KLUCZOWE DANE

Obecnie trudno jest uzyskać wiarygodne informacje na temat całkowitego wywozu produktów podwójnego zastosowania (w tym niewymienionych w wykazie produktów podwójnego zastosowania), ponieważ w oficjalnych statystykach gospodarczych/handlowych nie ma oficjalnej kategorii „produktów podwójnego zastosowania”. Komisja i państwa członkowskie gromadzą jednak dane, które umożliwiają przybliżone szacowanie wywozu produktów podwójnego zastosowania na podstawie, z jednej strony, konkretnych danych dotyczących zezwoleń gromadzonych przez właściwe organy, a z drugiej strony, danych statystycznych dotyczących zgłoszeń wywozowych przedkładanych unijnym organom celnym obejmujących produkty podwójnego zastosowania. Szacunki dotyczące wywozu za 2020 r. przedstawiono poniżej. Należy zauważyć, że przedstawione szacunki nie obejmują usług ani niematerialnych transferów technologii związanych z handlem produktami podwójnego zastosowania.

4.1. Handel produktami podwójnego zastosowania w UE: produkty i miejsca przeznaczenia

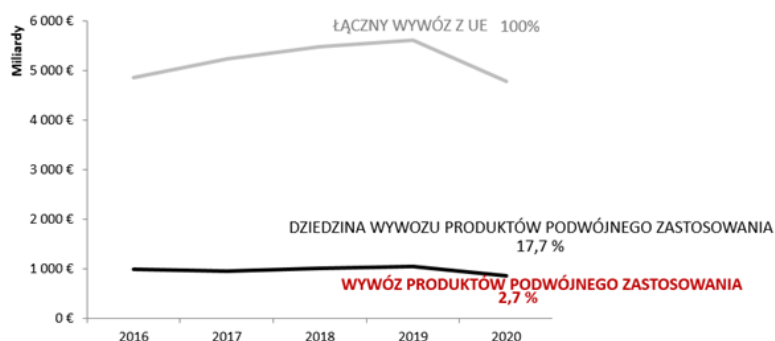
W 2021 r. rozporządzenie miało zastosowanie przede wszystkim do wywozu około 1884 produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku I („wykaz kontrolny UE”) i sklasyfikowanych w 10 kategoriach określonych w załączniku I do rozporządzenia (UE) 821/2021²² (wykres 1). Te produkty podwójnego zastosowania odnoszą się do około 1 000 „towarów” według „nomenklatury celnej”, w tym chemikaliów, metali i wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych, komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, sprzętu elektrycznego, maszyn, pojazdów i sprzętu transportowego itp., i zwykle obejmują najbardziej zaawansowane technologicznie wyroby z tej dużej, zróżnicowanej grupy towarów.

²² Wykaz kategorii odzwierciedla wykaz określony w porozumieniu z Wassenaar, do którego dodano kategorię 0 zawierającą produkty jądrowe.

Wykres 1: Liczba produktów podwójnego zastosowania wymienionych w 10 kategoriach w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2021/821

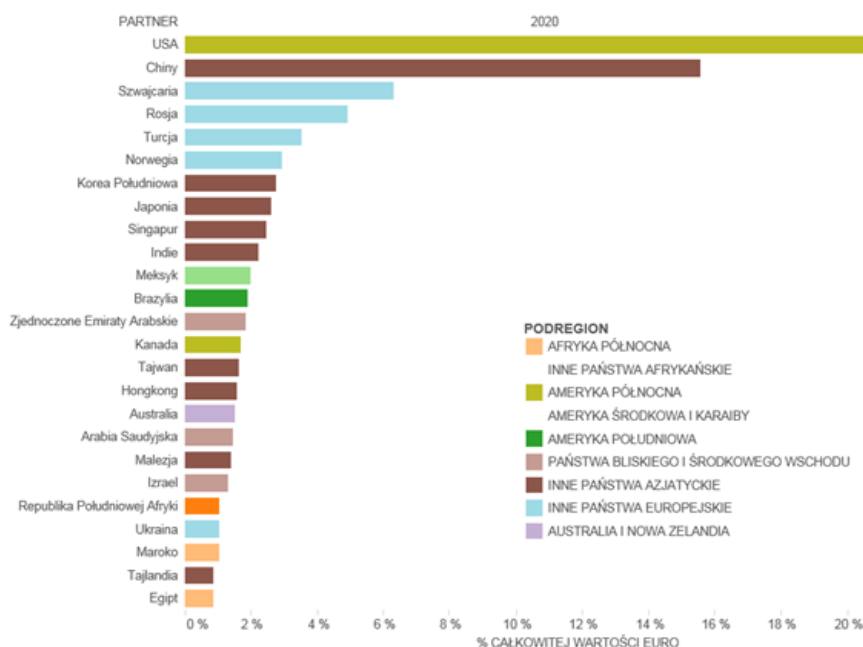
Szacunki statystyczne dotyczące względnego znaczenia handlu produktami podwójnego zastosowania wskazują, że wywóz produktów podwójnego zastosowania stanowi około 2,7 % całkowitego wywozu UE-27 (wewnątrz UE i poza nią), w ramach szerokiej „dziedziny wywozu produktów podwójnego zastosowania”²³ należących do grupy towarów objętych opłatami celnymi, która może obejmować, w różnym stopniu, niektóre produkty podwójnego zastosowania (wykres 2). Oznaczałoby to, że w 2020 r. wartość handlu produktami podwójnego zastosowania wyniesie 128 mld EUR.

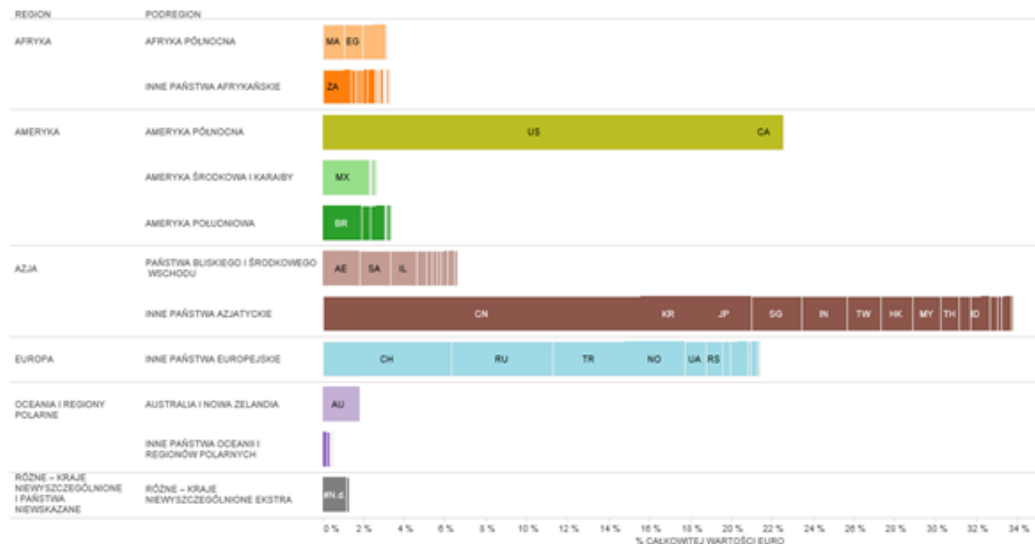
Wykres 2: Szacunki statystyczne dot. wywozu produktów podwójnego zastosowania wewnątrz UE i poza nią

²³ W metodach statystycznych opracowanych przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji wykorzystano opracowaną przez Dyрекję Generalną ds. Podatków i Unii Celnej (DG TAXUD) tabelę korelacji między numerami klasyfikacji i kodami celnymi produktów podwójnego zastosowania a danymi COMEXT Eurostatu oraz danymi dotyczącymi zezwoleń przekazanymi przez państwa członkowskie UE-27. Termin „dziedzina wywozu produktów podwójnego zastosowania” dotyczy dużej zróżnicowanej grupy towarów, w której skład wchodzi produkty podwójnego zastosowania. Handel produktami podwójnego zastosowania odbywa się w ramach tej grupy towarów, lecz nie pokrywa się z nią, gdyż grupa produktów objętych tą kategorią celną będzie znacznie szersza i będą do niej należały produkty do zastosowań wyłącznie cywilnych, a więc niebędące produktami podwójnego zastosowania.

Szacunki statystyczne ilustrują również główne cele wywozu i wskazują, że znaczna część eksportu produktów podwójnego zastosowania jest kierowana do krajów wymienionych w generalnych unijnych zezwoleniach na wywóz (EUGEA). Ranking krajów przeznaczenia odzwierciedla rynek wywozu z UE w koszyku towarów związanych głównie z produktami podwójnego zastosowania (wykresy 3 i 4)²⁴.

Wykres 3: Szacunki dotyczące wywozu produktów podwójnego zastosowania z UE: 25 głównych krajów przeznaczenia wywozu i ich podregionów w 2020 r.

Wykres 4: Szacunki dotyczące wywozu produktów podwójnego zastosowania z UE: kraje przeznaczenia w podziale na regiony i podregiony w 2020 r.

²⁴ „Zapasy i zaopatrzenie ekstra” są zdefiniowane jako dostawy zaopatrzenia na pokład statków i statków powietrznych. Grupa „Różne – kraje niewyszczególnione ekstra” obejmuje kraje i terytoria niewyszczególnione w ramach handlu z państwami trzecimi (np. kody te są zazwyczaj używane w odniesieniu do towarów dostarczanych do instalacji morskich).

4.2. Unijne zezwolenia na produkty podwójnego zastosowania: wnioski, zezwolenia, odmowy

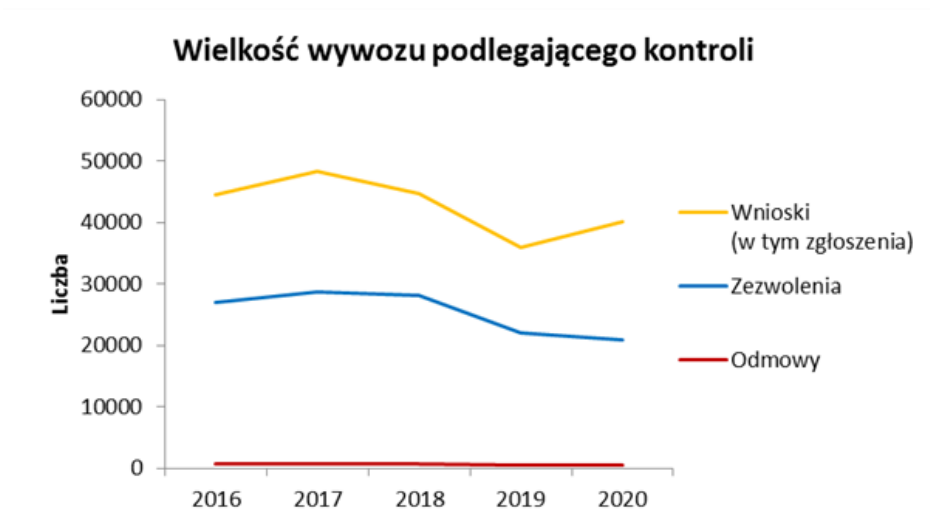
W świetle art. 23 ust. 2 rozporządzenia, który stanowi, że „państwa członkowskie podejmują wszystkie odpowiednie środki w celu nawiązania bezpośredniej współpracy i wymiany informacji między właściwymi organami, mając na względzie zwiększenie skuteczności wspólnotowego unijnego systemu kontroli wywozu”, Komisja i państwa członkowskie wymieniały dane i informacje dotyczące udzielania zezwoleń, aby uzyskać lepsze pojęcie o mechanizmach kontroli wywozu i ich skutkach gospodarczych. Wymianę tę wspierała DUCG. Poniżej przedstawiono niektóre zebrane dane dotyczące okresu sprawozdawczego; należy jednak zauważyć, że nie wszystkie państwa członkowskie gromadzą wszystkie dane. Informacje przedstawione poniżej stanowią przybliżone szacunki łącznych ilości i wartości ograniczone do danych udostępnionych przez państwa członkowskie.

W 2020 r. łączna wartość²⁵ wniosków osiągnęła 38,4 mld EUR, a wywóz produktów podwójnego zastosowania podlegający kontroli stanowił 2,3 % łącznego wywozu poza UE-27. Wartość handlu produktami podwójnego zastosowania, który był przedmiotem zezwoleń, wyniosła 31 mld EUR, co stanowiło 1,9 % łącznego wywozu poza UE-27, przy czym większość transakcji była przedmiotem zezwoleń indywidualnych²⁶ (ok. 19 412 zezwoleń indywidualnych wydanych w 2020 r.) i zezwoleń globalnych²⁷ (na podstawie ich wartości). Jedynie niewielka część wywozu była przedmiotem odmowy: w 2020 r. wydano 559 odmów, co stanowiło około 1,4 % wartości wywozu produktów podwójnego zastosowania podlegającego kontroli w tym roku i 0,03 % łącznego wywozu poza UE-27. Różnice w danych, które wskazują na spadek w porównaniu z poprzednimi latami wynikają z brexitu oraz faktu, że Zjednoczone Królestwo nie dostarczyło danych od roku 2019. Jeśli chodzi o kraje przeznaczenia w przypadku zezwoleń na wywóz, 25 najczęstszych krajów przeznaczenia poza UE stanowiło 94 % wartości wywozu objętego zezwoleniami, przy czym głównymi krajami przeznaczenia były Chiny, Stany Zjednoczone, Tajwan, Korea Południowa i Rosja. W przypadku transferów wewnątrzunijnych głównymi krajami przeznaczenia były Francja, Szwecja, Finlandia, Niemcy, Hiszpania i Belgia. Z podziału zezwoleń na kategorie produktów określone w załączniku I do rozporządzenia w sprawie produktów podwójnego zastosowania wynika, że główną kategorią pod względem wartości w 2020 r. była kategoria 5 obejmująca telekomunikację i „ochronę informacji”, a następnie kategoria 0 obejmująca materiały, instalacje i urządzenia jądrowe i kategoria 3 obejmująca elektronikę.

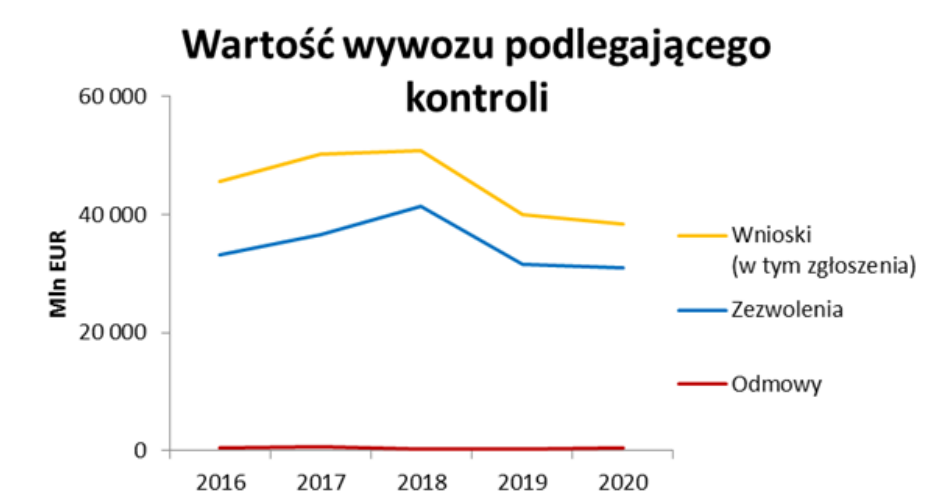
²⁵ Kwota ta obejmuje wartość wniosków o zezwolenia i zgłoszeń na podstawie generalnych zezwoleń na wywóz. Generalne zezwolenia na wywóz umożliwiają wywóz produktów podwójnego zastosowania do niektórych krajów przeznaczenia pod pewnymi warunkami, a zezwolenia globalne mogą być wydane przez właściwe organy jednemu eksporterowi i obejmować wiele produktów wywożonych do wielu krajów przeznaczenia lub użytkowników końcowych.

²⁶ Zezwolenia indywidualne są zezwoleniami udzielonymi jednemu określonemu eksporterowi w odniesieniu do jednego użytkownika końcowego lub odbiorcy w państwie trzecim i obejmującymi jeden lub więcej produktów podwójnego zastosowania.

²⁷ Zezwolenia globalne oznaczają zezwolenia udzielone jednemu określonemu eksporterowi w odniesieniu do typu lub kategorii produktów podwójnego zastosowania, które może być ważne na wywóz do jednego lub większej liczby określonych użytkowników końcowych lub w co najmniej jednym określonym państwie trzecim.

Wykres 5: Ilość (liczba) zezwoleń i odmów w latach 2016–2020²⁸

Wykres 6: Wartość (mln EUR) zezwoleń i odmów (w latach 2016–2020)

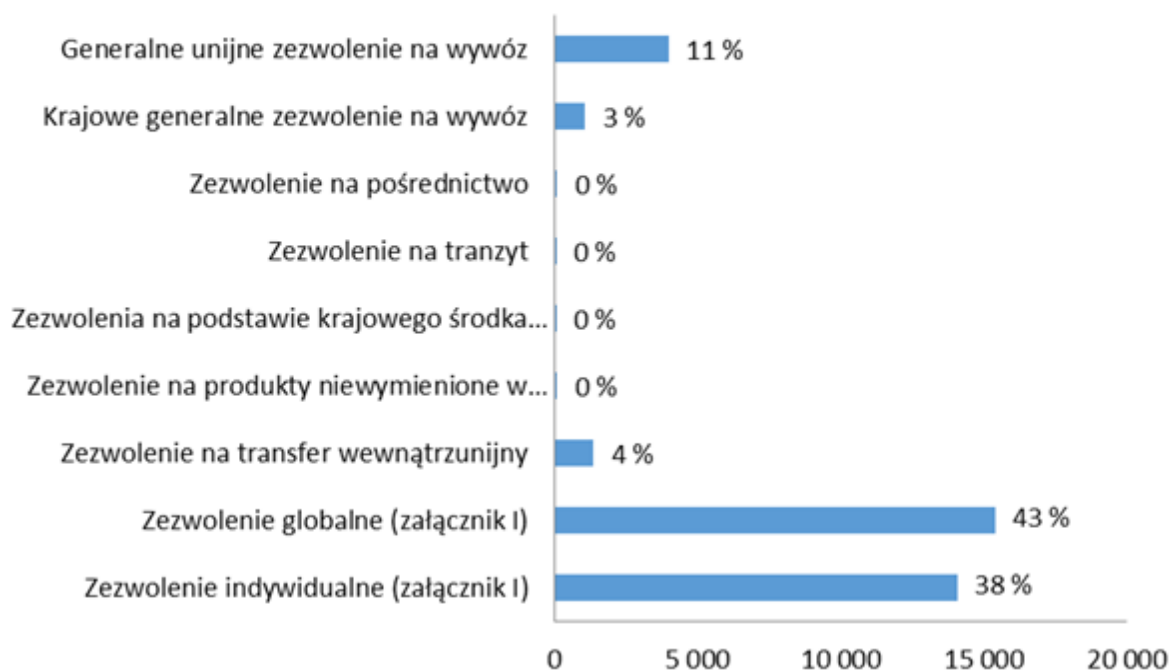
²⁸ Na wykresach 5 i 6 dane dotyczące „wniosków” obejmują wszystkie wnioski o przyznanie zezwoleń, w tym zgłoszenia na podstawie generalnych zezwoleń, w związku z czym stanowią oszacowanie „wywozu podlegającego kontroli”, tj. wartości wywozu poza UE podlegającego procesowi udzielania zezwoleń. W przypadkach, gdy brakowało dostępnych danych, w wykresach wykorzystano dane dotyczące zezwoleń w celu oszacowania danych dotyczących wniosków. Dane dotyczące „zezwoleń” odnoszą się do wywozu produktów podwójnego zastosowania na podstawie indywidualnych i globalnych zezwoleń. Należy zauważyć, że ilość wniosków nie zawsze odpowiada sumie zezwoleń i odmów, gdyż część wniosków może zostać wycofana, a niektóre wnioski mogą nie zostać sfinalizowane w tym samym roku. „Odmowy” odnoszą się do wielkości i wartości wywozu, dla którego odmówiono zezwolenia. Różnice w danych, które wskazują na spadek w porównaniu z poprzednimi latami wynikają z brexitu oraz faktu, że Zjednoczone Królestwo nie dostarczyło danych od roku 2019.

Dozwolona wielkość wywozu według rodzajów zezwoleń w 2020 r.

Wykres 7: Ilość (liczba) zezwoleń według rodzaju w 2020 r.

Dozwolona wartość wywozu według rodzajów zezwoleń w 2020 r.

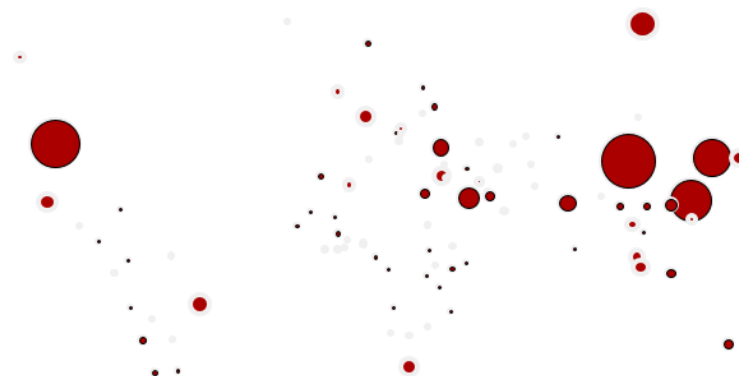

Wykres 8: Wartość (mln EUR) zezwoleń według rodzaju w 2020 r.

Główne 25 krajów przeznaczenia

Chiny	21 %
USA	16 %
Tajwan	12 %
Korea Południowa	10 %
Rosja	6 %
Arabia Saudyjska	3 %
Brazylia	2 %
Meksyk	2 %
Szwajcaria	2 %
Turcja	2 %
Japonia	2 %
Indie	2 %
Zjednoczone Emiraty Arabskie	2 %
Izrael	2 %
RPA	2 %
Singapur	2 %
Malezja	1 %
Hongkong	1 %
Tajlandia	1 %
Zjednoczone Królestwo	1 %
Algieria	1 %
Australia	1 %
Katar	1 %
Egipt	1 %
Kanada	1 %
Ogółem	94 %

© 2022 Mapbox © OpenStreetMap

Wykres 9: Główne kraje przeznaczenia poza UE dla zezwoleń w 2020 r.

Kraje przeznaczenia wewnątrz UE wg wartości procentowej zezwoleń

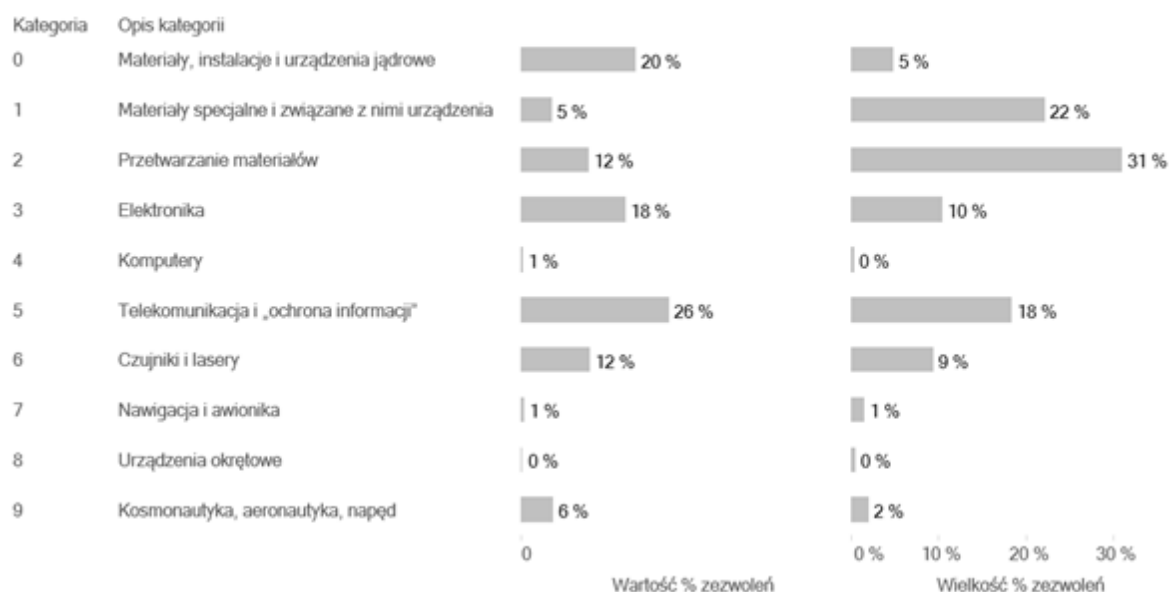
Francja	47 %
Szwecja	20 %
Finlandia	11 %
Niemcy	10 %
Hiszpania	3 %
Belgia	3 %
Włochy, obszar morski	2 %
Niderlandy	2 %
Słowacja	1 %
Bulgaria	1 %
Republika Czeska	0 %
Austria	0 %
Irlandia	0 %
Słowenia	0 %
Dania	0 %
Rumunia	0 %
Włochy	0 %
Polska	0 %
Luksemburg	0 %
Litwa	0 %
Łotwa	0 %
Węgry	0 %
Ogółem	100 %

© 2022 Mapbox © OpenStreetMap

Wykres 10: Kraje przeznaczenia wewnątrz UE dla zezwoleń w 2020 r.

Wartość i wielkość wywozu dozwolonego wg kategorii określonych w załączniku I

Wykres 11: Zezwolenia w podziale na 10 kategorii określonych w załączniku I do rozporządzenia w sprawie produktów podwójnego zastosowania

5. WNIOSEK

Oprócz różnych działań rozpoczętych w 2021 r. Komisja i państwa członkowskie będą nadal koncentrować się na spełnianiu nowych wymogów i wykonywaniu nowych mandatów wynikających z nowego rozporządzenia. Obejmuje to kontynuację prac w różnych grupach ekspertów technicznych w celu zwiększenia kontroli nad technologiami cybernetycznymi, poprawę wymiany informacji i przejrzystości, egzekwowanie kontroli wywozu, powstające technologie oraz opracowanie unijnych programów budowania zdolności i szkoleń dla organów wydających zezwolenia i egzekwujących prawo w państwach członkowskich.

Te działania UE na podstawie nowego rozporządzenia pozwolą również Unii na skuteczniejszą współpracę z partnerami w celu promowania globalnej konwencji kontroli, ograniczenia konfliktów w handlu i zwiększenia przewidywalności dla przedsiębiorstw, propagowania wartości UE oraz utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Załącznik – Wdrażanie nowego rozporządzenia w sprawie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania – orientacyjne ramy czasowe

